

עשר מכות לשון נוספות בלשון הבריות

המחקר האמפירי שעליו דיברתי בגיליון הקודם מראה שמצב העברית התקנית כבי רע. לשוננו חולה ולוקה בשיבושי לשון, שהם ככייה לדורות, שלא לדבר על עליכותה גם בתחום אוצר המילים.

הצבעים שהוא קטל, כדוגמת: אדם, צהב, ירק, פחל.

8. המילה מספרה נקראת בצורה שגויה בפי רוב הציבור. 75.1 אחוז מהנשאלים קראו בטעות *מספּרה, בעוד השם שקול במשקל המקומות - מקטלה, כמו: מסעדה, משפּרה, מקללה, ולכן יש לקרוא נכונה: מספּרה.

9. את הצירוף 3 באפריל קראו נכונה רק כ-25 אחוז. הקריאה הנכונה היא: שלושה באפריל (ולא: *השלישי באפריל, וגרוע ממנו *השלוש באפריל).

10. כ-75 מן הקוראים שגו בקריאת המילה סומכת. הקריאה התקינה היא סומְכַת (וכמובן לא סומכת, כפי שקראו 74.8 אחוז מתוך אנלוגיה שגויה לפעלים שאות השורש השלישית שלהם ח', כמו: צורחת, פותחת).

טוב יעשה משרד החינוך אם יפעל בהקדם לתיקון 20 שיבושי הלשון הללו במקום לתת העדפה לסוגיות של הבנת הנקרא. כמי שעוסק במשך שנות דור בהנחלת הלשון לתלמידינו יכול אני להעיד כי רבים מבני הנוער לא רק שאינם מבינים את הנקרא, אלא כותבים בשגיאות כתיב רבות, שלא לדבר על שיבושי לשון כדוגמת אלה שראינו.

כדאי לפעול בהקדם לשיפור המצב; ויפה שעה אחת קודם.

ממולא" בשיבוש גמור - מְמַלָא, במקום הצורה התקינה: מְמַלָא, כמו בשאר הצורות הפועליות שנגזרו משורשים שאות השורש השלישית שלהם א: מְדַפָא, מְחַטָא.

2. 81.2 אחוז שגו בקריאת הפועל דיכא, וקראו בטעות *דְפָא, במקום הצורה התקינה דְפָא, כמו מְלָא, בְטָא.

הקריאה השגויה נובעת מתוך היקש מוטעה לפעלים מקבילים שאות השורש שלה ה': פְסָה, פְתָה, שְנָה.

3. 80.7 אחוז נוהגים לומר פְרִטִי פְרִטִים במקום הצורה התקינה שבה מתקיים הקמץ: פְרִטִי פרטים.

4. 80.3 אחוז מהנשאלים קוראים את המילה רכבל בצורה שגויה: *רְכָבְל, במקום - רְכָבְל. זוהי מילה המורכבת משתי מילים: רְכָבְת+בְבָל.

5. וכיצד יש לקרוא את השבר 2/3. אם קריאתכם היא: שני שלישים, התעליתם מעל 78.2 שקראו בצורה שגויה: *שני שלישי. זהו שיבוש גמור, דומה הוא למי שקורא: שלושה רבע (במקום שלושה רבעים).

6. כ-77 אחוז מהנשאלים קראו ובטעות: *מְחַלָף, במקום: מְחַלָף כמו השם מְחַרְב, הבא במשקל מְחַטְל, המציין מקומות כדוגמת מְגַרְש, מְתָחַם.

7. כ-76 אחוז מהנשאלים לא קראו נכונה את שם הצבע סגול. שם זה שקול במשקל

לפני שבועות אחדים הזדמן לי לנסוע באוטובוס ומאחוריי התיישבה חיילת חמודה שעלתה לאוטובוס כשהיא מחוברת למכשיר הנייד שלה. היא לא פסקה לאורך דרך של כ-40 דקות לדבר (על חשבון הוריה) בטלפון הנייד; מיד קלטתי כי היא נוהגת לומר בתדירות של כל כמה שניות את המילה "כאילו"; וכך, מאחר שדבריה נשמעו היטב, החלטתי לספור כמה פעמים נאמרת המילה "כאילו" שהיא חלק בלתי נפרד מהפק"ל של כל חייל וחייל... החלטתי להעמיד את הנושא לבדיקה של שתי דקות. כדי לסבר את האוזן: קצב הדיבור הממוצע של אדם רגיל במשך שתי דקות הוא 240 מילים. המספרים אולי לא יפתיעו רבים מכס: בתוך שתי דקות (120 שניות בדיוק, כפי שהראה שעוני) מניתי את המילה "כאילו" שהדהדה בחלל האוטובוס 37 פעמים; אגב, גם המילים סַבָּה וְאֶחָה (שהן "כאילו" עבריות) סבבו ואכלו כל חלקה טובה בשיחתה של אותה חיילת חמודה.

דלות הלשון היא אחת התוצאות העגומות הנובעות מן העובדה כי רוב הדור הצעיר אינו מרבה לקרוא ספרות טובה. במדורנו הקודם הבאתי את תוצאות מחקרי בתחום שיבושי הלשון, והצגתי את עשרת השיבושים הרווחים בקרב הבריות. הפעם אביא את עשר המכות הבאות מבחינת תפוצתן, וגם כאן נפל רוב הציבור בפחי הלשון שהעברית הכתובה טומנת לו.

1. כ-82 אחוז מכלל הקוראים קראו את המילה ממולא, כשהיא באה כצירוף "דג

מרכז אילן רמון לנוער שוחר פיזיקה

לילות אסטרונומיה 2010

ימי שלישי
19:00 - 20:30
בתיאום מראש

טל: 08 - 6652068
פקס: 08 - 6283611

<http://ilanramon.bgu.ac.il>

www.beityatziv.co.il